

Το ιερατικό ήθος... ένα ήθος που μας αφορά όλους!

του Δρος Βασίλη Αδραχτά

Μια γνωριμία με το τελευταίο βιβλίο του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. κ. Μακαρίου

Ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. κ. Μακάριος έχει στο ενεργητικό του όχι ένα, όχι δύο, όχι τρία, αλλά... δέκα τίτλους αυτοτελών έργων. Το *ιερατικό ήθος: από το φαρισαϊσμό στο ήθος και από τον ευσεβισμό στην αγάπη* (Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρη, 2017) είναι το δέκατο κατά σειρά και πλέον πρόσφατο από τα βιβλία του. Μάλιστα, αν εξαιρέσει κανείς τις συστηματικές και ακαδημαϊκού χαρακτήρα μελέτες του Σεβασμιωτάτου που αναφέρονται στη βιοηθική, πρόκειται για το μεγαλύτερο σε όγκο πόνημά του. Καταλαμβάνει 275 σελίδες και χωρίζεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες, οι οποίες κινούνται από το γενικό στο όλο και πιο ειδικό, προσδίδοντας έτσι στο βιβλίο ένα διττό χαρακτήρα, αφού αφορά ταυτόχρονα και στον κλήρο και στον λαό, παρόλο που θα περίμενε κανείς να περιορίζεται μονάχα στον πρώτο. Αυτό ακριβώς είναι κι ένα από τα δυνατά σημεία του εν λόγω βιβλίου: δεν αποτελεί απλά ένα βιβλίο για ιερείς ή για όσους επιθυμούν να εισέλθουν στις τάξεις του κλήρου, αλλά συνιστά μία πρώτης τάξεως σπουδή σε ό,τι καθιστά κι αυτόν ακόμα τον ιερέα αυτό που οφείλει να είναι κυρίως και πρωτίστως κάθε πιστός, τουτέστιν, αληθινός χριστιανός!

Η πρώτη θεματική ενότητα του βιβλίου φέρει ως τίτλο – όχι τυχαία – τον υπότιτλο του βιβλίου και είναι η μεγαλύτερη σε έκταση. Θα μπορούσε κανείς να την ονομάσει «εισαγωγή στην ορθόδοξη χριστιανική ηθική», εάν η συγκεκριμένη διατύπωση δεν ηχούσε πια ως ξύλινος λόγος μιας άλλης εποχής... Προσωπικά προτιμώ να τη διαβάσω ως μία προσέγγιση του ήθους του Ευαγγελίου, μία προσέγγιση που εδράζεται στον Χριστό και αναπτύσσεται πάνω στους άξονες της αγάπης και της ελευθερίας που Αυτός ως γεγονός προσωπικής σχέσης εγκαθιστά στη ζωή του κάθε πιστού. Για πολλούς και διαφόρους λόγους, θεωρώ ότι η ενότητα αυτή είναι η αιχμή του δόρατος στην όλη προβληματική του Σεβασμιωτάτου στο συγκεκριμένο βιβλίο. Διαβάζοντάς την αυτόματα ήρθαν στο μυαλό μου τρεις πολύ αξιόλογοι Έλληνες θεολόγοι: ο Χρήστος Γιανναράς (1935-), ο Κωνσταντίνος Παπαπέτρον (1936-2007) και ο π. Μιχαήλ Καρδαμάκης (1932-2008). Όλοι τους τόσο διαφορετικοί ο ένας από τον άλλο, μα παράλληλα τόσο κοντινοί και συμβατοί μεταξύ τους. Αυτήν ακριβώς τη συμβατότητα είναι που καταφέρει η γραφή του Σεβασμιωτάτου να εντοπίσει, να αναδείξει και να πολλαπλασιάσει. Αναμφίβολα, υπάρχουν κι άλλες θεολογικές καταβολές που μπορεί κανείς να ανιχνεύσει, αλλά αυτές οι τρεις είναι για μένα αρκούντως εμφανείς.

Το 1970 ο καθηγητής Χρήστος Γιανναράς έγραψε το πολυκροτο Η ελευθερία του ήθους, αλλάζοντας – μέσω της προσωποκρατίας – άπαξ διά παντός τους όρους με τους οποίους συζητάμε έκτοτε περί ηθικής στο πλαίσιο της θεολογίας. Από τη δεκαετία του '70 και εξής ο αιμνηστος καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Κωνσταντίνος Παπαπέτρον δεν θα πάψει να διερμηνεύει τα περί οντολογικής ηθικής, στηλιτευόντας και αποκαθλώνοντας τις κανονιστικές και δικανικές αντιλήψεις περί της εν Χριστώ ζωής. Τέλος, ο π. Μιχαήλ Καρδαμάκης με το τεταμένο εσχολογικό του αισθητήριο και τον σταράτο λόγο του μάς έμαθε τι σημαίνει χριστιανική ειλικρίνεια. Ο Σεβασμιώτατος δεν αντιγράφει, ασφαλώς, τους εν λόγω θεολόγους, ούτε και τους αναπαράγει άκριτα. Κατά την αντίληψή μου, έχει χωνέψει την πεμπτούσια της οπτικής γωνίας εκάστου, τους έχει συνθέσει

οργανικά και υπό το πρίσμα της ασκητικής πατερικής παράδοσης τους έχει μεταμορφώσει σε επισκοπική ορθοτόμηση της αληθείας. Και όχι μόνο αυτό! Τολμώ να πω ότι ο Σεβασμιώτατος εκφράζεται με την ελευθερία και την αγάπη της εν Χριστώ αληθείας που βιώνει κατά τρόπο που οι τρεις εν λόγω θεολόγοι σπάνια – εάν ποτέ – το κατορθώνουν. Για να το πω διαφορετικά, μέχρι και πριν από δέκα χρόνια θα το θεωρούσα απίθανο να διαβάσω ένα τόσο ειλικρινές θεολογικό κείμενο από τη γραφίδα ενός επισκόπου...

Ασφαλώς *Το ιερατικό ήθος: από το φαρισαϊσμό στο ήθος και από τον ευσεβισμό στην αγάπη* τα μετουσιώνει όλα αυτά που αναφέραμε – καθώς και πολλά άλλα – και τα αρθρώνει εν συνεχεία στις άλλες τρεις θεματικές ενότητες του βιβλίου σε λόγο περί ιερωσύνης που ανεβάζει τον πήχη εκεί που πρέπει να είναι, δηλαδή εκεί που η εκκλησιαστική παράδοση θέλει να στέκει ο ιερέας του Υψίστου. Τίποτα δεν υπάρχει υψηλότερο και τιμώτερο της ιερατικής διακονίας, αλλά και τίποτα δεν επιφορτίζει με μεγαλύτερο αίσθημα ευθύνης. Υπ' αυτήν την έννοια, το υπό εξέταση βιβλίο θα πρέπει να αποτελέσει εξάπαντος εντρύφημα όλων των κληρικών της καθ' ημάς Ιεράς Αρχιεπισκοπής. Παρόλα αυτά, είναι τόσες οι λεπτές ψυχολογικές παρατηρήσεις, οι δόκιμες πνευματικές συμβουλές και οι φιλοσοφικές συλλήψεις που συναντά κανείς στο βιβλίο αυτό, που ενδείκνυται για όλους όσους ενδιαφέρονται να ξαναδοούν με άλλη, πιο φρέσκια και καθαρή ματιά πολλά από τα ζητήματα της εν Χριστώ ζωής που ενδεχομένως τους προβλημάτισαν, τους μπέρδεψαν ή και τους αποθάρρυναν στο παρελθόν. Νομίζω ότι διαβάζοντας αυτό το βιβλίο θα εκπλαγούν, θα αναθεωρήσουν και θα αναθαρρήσουν.

Κλείνοντας θα ήθελα να παραθέσω μερικά πολύ σύντομα Καποσπάσματα από το βιβλίο που, αν μη τι άλλο, μιλάνε από μόνα τους... «Το Χριστιανικό Ήθος σε διδάσκει πώς να ζεις με τη δυσκολία σου, αλλά την ίδια στιγμή η καθημερινότητά σου να μη χάνει την ομορφιά της» (σελ. 29). «Δεν χωρεί στη διακονία μας πνευματική βία και εξαναγκασμός. Ο ποιμένας ανέχεται, ειρηνοποιεί, παραδειγματίζει, ζει για το ποίμνιό του. Εγείρει τους πεσμένους, θεραπεύει τους τραυματίες, συμπάσχει με τους πονεμένους, μαλακώνει καρδιές, δεν απογοητεύει, δεν απελπίζει, προσφέρει μόνο τη χαρά της Αναστάσεως» (σελ. 35). «Είναι δυνατόν να υπερπερισεύσει η χάρη στον αμαρτωλό που έχει ταπεινώση, αλλά είναι αδύνατον να ευλογηθεί ο ενάρτεος που έχει εγωισμό» (σελ. 37). «Κι όταν ο πλησίον είναι έξω από τη ζωή μας, τότε εμείς είμαστε έξω από την Εκκλησία, ακόμη κι αν εκκλησιαζόμαστε κάθε Κυριακή» (σελ. 46). «[Τ]ο ράσο που φορούμε δεν είναι μόνο για να περιβάλλουμε τη γυμνότητά μας, αλλά κυρίως για να καλύπτουμε τη γύμνια του αδελφού μας. Να μένουμε εμείς εκτεθειμένοι, αλλά να καλύπτουμε τον αδελφό» (σελ. 55). Και επισφραγίζω τον λόγο με το υπέροχο: «κάποιοι μας στέρησαν πολλά σ' αυτή τη ζωή, αλλά το θάνατο δεν μπορεί κανείς να μας τον στερήσει. Κι όταν συνειδητοποιήσουμε ότι δεν υπάρχει τίποτα πια για μας, τότε, αντί να στραφούμε στο χάος της απογοήτευσης και της κατάθλιψης ή αντί να προσανατολιστούμε στη στοργή και την τρυφερότητα των ανθρώπων, ας προσπαθήσουμε να φτάσουμε στην ευρυχωρία και στην ελευθερία της ανυπαρξίας. Να επιθυμήσουμε την ανυπαρξία, η οποία μας χωράει όλους και από την οποία κανείς δεν μπορεί να μας βγάλει παρά μόνο ο Θεός» (σελ. 70)!

ΑΡΘΡΟ
ΣΕΛ 5 >>>>>>>>>>>>

Ο ΚΟΣΜΟΣ

FRIDAY 17 JANUARY 2020